

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ**

**Кваліфікаційна робота: Творчий проєкт з
пояснювальною запискою на тему: ВІДТВОРЕННЯ
ЛОКАЛЬНОЇ НАРОДНОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ
КУЛЬТУРИ В АВТОРСЬКІЙ ПОСТАНОВЦІ
«БУКОВИНСЬКІ ЗАБАВИ»**

Виконав: студент II курсу
групи МХР - 31- 22
спеціальність 024 Хореографія
Барабашук Владислав Васильович
Керівник: кандидат мистецтвознавства
доцент Нечитайло В. С.

*Дата виконання:
05.12.2023р.*

Актуальність роботи:

- Український народний танець є найяскравішим втіленням народної творчості і безперервно розвивався протягом історії українського народу, постійно збагачуючи її новим змістом і неповторними проявами. Мистецтво танцю, як невід'ємна частина української культури, пройшло складний і суперечливий шлях, ускладнившись, наповнившись новими рухами, пісенним супроводом і таким чином органічно поєднавшись зі словом і музикою. Невичерпну скарбницю народного танцю вирізняє неповторний колорит, який відображено в самотутній лексиці, тональності форм, побудові структури й композиції, тематиці й образному змісті хореографічних творів та оригінальне виконання.

Українські народні танці, як і інші види народної творчості, розвивалися протягом всієї історії українського народу. У народному танці втілюються притаманні українській нації радість, життєрадісність, лагідний гумор .

Танець, як вид мистецтва в сучасному розумінні, виник на певному етапі генетичної, когнітивної та культурної еволюції людини. З цієї точки зору танцювальне мистецтво належить до широкого поняття «танцювальної культури», яке вважається невід'ємною частиною цілісної культурної системи, що спирається на часи, звички та ідеї певної епохи. Визначення танцю в українській науці пов'язане зі створенням певного художнього образу, засобами якого є рухи, пози та положення тіла танцюриста .

Природною основою і невичерпним арсеналом образотворчих і виражальних засобів професійного мистецтва є українська народна танцювальна культура, яка тісно пов'язана з професійним мистецтвом і досі відіграє невід'ємну роль у духовному житті людей. Беручи свій початок із глибокої давнини, коли танці були безпосередньо інтегровані в повсякденне життя і являли собою дієвий засіб сезонної організації робочих буднів, святкувань, фестивалів, українська народна танцювальна культура, незважаючи на всі противаги, ідеологічні утиски та чужорідну культуру, упродовж своєї історії не лише вистояв і зберіг свою самотутність, а й якісно розвинувся, збагативши своє жанрове розмаїття та художній колорит .

- **Мета дослідження** – узагальнити та розширити інформацію про буковинське хореографічне мистецтво.

Основні завдання, що поставлені в роботі для досягнення кінцевої мети:

- добір та опрацювання літератури за темою дослідження;
- здійснити аналіз танцювального мистецтва Буковини;
- проаналізувати творчість представників та постатей, які популяризували буковинський танець;
- охарактеризувати традиційні хореографічні композиції буковинського краю.

- **Об'єкт дослідження:**
хореографічне мистецтво України
- **Предмет дослідження:**
Особливості локальної хореографічної культури буковинського краю.
- **Наукова новизна** полягає в прагненні з позицій сьогодення розглянути теоретичні засади та практичну значимість особливостей хореографічного мистецтва Буковини.

- **Практичне значення** полягає в тому, що матеріали даного дослідження, його лексичні та композиційні знахідки можуть бути використані в практичній діяльності хореографічних колективів.

- **Апробація** результатів дослідження: здійснювалась шляхом оприлюднення його основних тез у доповіді на VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Особливості роботи хореографа у сучасному соціокультурному просторі» (Київ, 3 червня 2023 р.).
- **Публікації:** Основні положення та висновки дослідження відображені і викладенні у 1 одноосібній публікації автора: Барабашук В.В. «Особливості районування Буковинського танцю»././ Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі: матер. 8 Міжнар. наук-практ. конф. (Київ 1- 2 червня 2023р.) Київ : НАККіМ, 2023. 216 с. – С. 206.

Розділ 1.

Особливості Буковинського хореографічного мистецтва

- **1.1. Історичний Буковинський край**
- **1.2. Дослідження буковинської хореографічної культури**
- **1.3. Джерела буковинського хореографічного мистецтва**
- **1.4. Традиції та обряди у буковинському танці**

Висновки до розділу 1

- Українська історія та культура пройшли тривалий, часом складний шлях становлення та вдосконалення. Різні історичні періоди, під впливом інших культур, а часом навіть ворожими українській культурі, залишили свій відбиток. Проте українська культура зуміла зберегти свою спадщину, справжню магію та особливість. Земля України зазнала впливу різноманітних ідеологій, які сформували її різноманітність, тому сьогодні ми сприймаємо Україну як країну з різним географічним колоритом та різноманітним мистецтвом, фольклору та народної творчості. Кожен регіон України має свої особливості та виразні традиції, звичаї та обряди, властиві цьому краю.
- Танцювальний образ показує національний характер народу і відображає явища, місцеву природу тощо, безпосередньо взяті з його життя і праці. Наявність самотніх побутових рис і особливостей у поєднанні з чудовою технікою надає українському танцю неповторного колориту.
- Зберігаючи власні культурні та духовні традиції, західні українці ввібрали чимало цінних рис сусідніх держав і духовно близьких народів, збагативши тим самим власну національну культуру. Особливо це стосується хореографії. Але в різних регіонах Західної України співвідношення корінного українського і перейнятого, вони мають різне етнічне забарвлення. Ось чому так важливо розглядати питання історії, культури та національної дійсності.
- На формування українського народного танцю певною мірою вплинули всі племена і народи, які брали участь у формуванні нації. Танець є величезним аспектом людської культури. Він використовує специфічні та притаманні методи і засоби (рухи людського тіла, жести, пози) для поглинання та поширення всього соціально успадкованого досвіду.
- Природною основою і невичерпним арсеналом зображально-виражальних засобів професійного мистецтва є українська народна танцювальна культура, яка тісно пов'язана з професійним мистецтвом і донині відіграє невід'ємну роль у духовному житті народу. Беручи свій початок із глибокої давнини, коли танці та танки (хороводи) були безпосередньо інтегровані в повсякденне життя і являли собою дієвий засіб сезонної організації робочих буднів, святкувань, фестивалів, українська народна танцювальна культура, незважаючи на всі поневіряння, ідеологічні утиски та чужорідну культуру упродовж своєї історії не лише вистояла і зберегла свою самотність, а й якісно розвинулася, збагативши своє жанрове розмаїття та художній колорит.
- На західноукраїнських землях фольклор є невичерпним джерелом для створення сценічних танцювальних творів на засадах обробки народного танцю. Зараз багато хореографічних колективів використовують у своєму репертуарі різні елементи хореографічних мистецтв. Загальний розвиток сучасного суспільства вимагає нових методів танцювальної хореографії, але й виховання підростаючого покоління на засадах демократизації, відродження національної культури, вивчення історії, відновлення звичаїв і традицій.

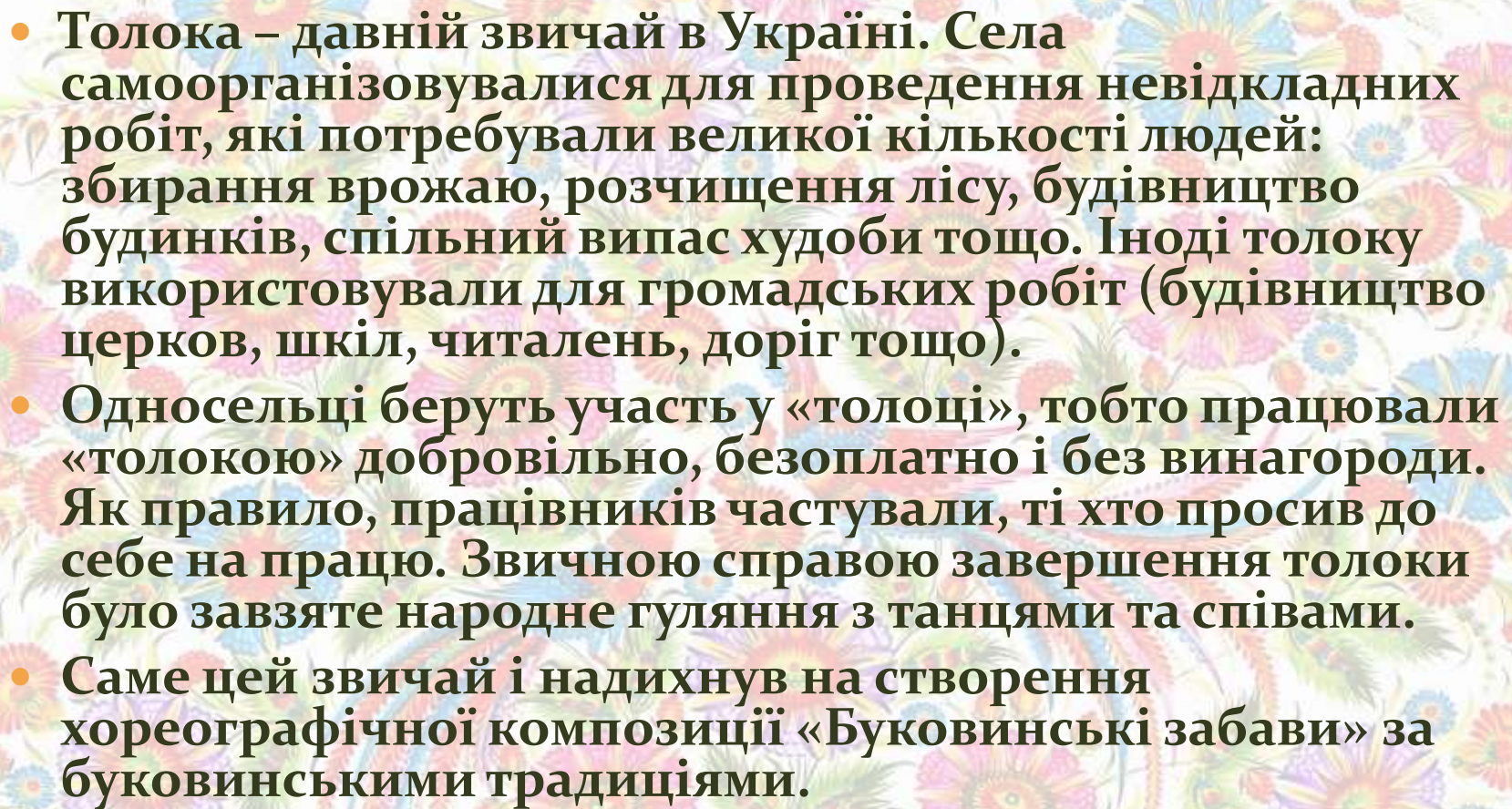
Розділ 2.

Художньо-аналітичні основи реалізації творчого задуму хореографічної Композиції “Буковинські Забави”

2.1. Обґрунтування вибору теми. Лібрето

- Постановка танцювального твору починається із задуму. Основою є життєво важливі питання, такі як: якою має бути людина, питання війни і миру, розуміння і вивчення природи, історична тема, питання захисту батьківщини. Ідея виникає різними шляхами. Багато залежить від таланту хореографа, таланту, життєвого досвіду, культури та багатьох інших факторів.
- Задум – перша і найважливіша частина роботи режисера (постановника) танцю. Від змісту й масштабу думки залежить глибина й обсяг художнього викладу життя у творі. На Буковині, як і в усій Україні, існує багато видів добровільних об'єднань, метою яких є проведення великої роботи. Громади можуть об'єднувати трудові ресурси для виконання робіт, з якими одна сім'я не може впоратися або вимагає всього її часу (фарбування будинків, вищипування пір'я, «брати збіже», «лупити кукурудзи»). Саме слово «клака» походить з Молдови, і в деяких місцях воно є абсолютним синонімом до слова «толока», а в інших воно відоме як «жіноча толока» – тобто коли жінки збираються дерти коноплі, білити полотна, виготовляти свічки та ін..

-
- **Толока – давній звичай в Україні. Села самоорганізовувалися для проведення невідкладних робіт, які потребували великої кількості людей: збирання врожаю, розчищення лісу, будівництво будинків, спільний випас худоби тощо. Іноді толоку використовували для громадських робіт (будівництво церков, шкіл, читалень, доріг тощо).**
  - **Односельці беруть участь у «толоці», тобто працювали «толокою» добровільно, безоплатно і без винагороди. Як правило, працівників частували, ті хто просив до себе на працю. Звичною справою завершення толоки було завзяте народне гуляння з танцями та співами.**
  - **Саме цей звичай і надихнув на створення хореографічної композиції «Буковинські забави» за буковинськими традиціями.**

Лібретто:

- Двоє сусідів похилого віку запросили до себе на толоку молодь, щоб допомогти у важкій для старих праці.
- Після довгої роботи молодь вийшла на подвір'я, і почались молодіжні гуляння парубків і дівчат. Одному хлопцю настільки сподобалась дівчина, що він не зміг встояти перед її красою, і добивався її різними вчинками, але дівчина була настільки кмітлива і сором'язлива, що змогла обвести хлопця навколо себе і втекла від нього...
- Хлопець, підійшов до парубків і вирішив показати всю їхню мужність і харизму перед дівчатами. Дівчата в свою чергу не зробили крок назад, а продемонстрували свою тендітність і витонченість.
- І тут хлопці підійшовши до дівчат, почали змагатись за увагу тої дівчини, яка припала до душі. Панночки відповідали взаємною симпатією і ставши в пари почали масове гуляння буковинських забав.
- До кінця танцювальних забав кожен парубок знайшов свою обраницю і всі розпочали, завершаючий масовий буковинський танець по колу «круглої», після роботи на толоці.

Ідейно-тематичний аналіз

- *Вид:* Народно-сценічний танець;
- *Форма:* Хореографічна композиція
- *Жанр:* Побутовий;

- *Тема:* Показ життя та побуту українського народу. Традиційне гуляння буковинської молоді;
- *Ідея:* Зберігати традиції буковинського краю;
- *Надзавдання:* Засобами хореографічного мистецтва звеличувати красу Буковини.

Драматургічна побудова хореографічної постановки

- **Експозиція** – Поважного віку подружня пара запрошує на толоку молодь. Завершивши роботу, парубки та дівчата виходять на невелику галявину . Після праці виходять на подвір'я молода закохана пара.
- **Зав'язка** – Парубки порадившись, вирішують підтримати побратима та збираються на забави. Дівчина закликає до гурту подруг.
- **Розвиток дії** – Парубки демонструють свою мужність та завзятість у танці, дівчата відтворюють тендітність і витонченість, ніби змагаючись з хлопцями. Парубки підходять до дівчат, почали змагатись за увагу тієї дівчини, яка припала до душі. Панночки відповідають взаємною симпатією.
- **Кульмінація** – Кожен знаходить свою пару. Парубок та дівчина приєднуються до веселого гурту. Продовжуються буковинські забави.
- **Розв'язка** – Всі закружляли в масовому буковинському танці . Весело завершилася толока

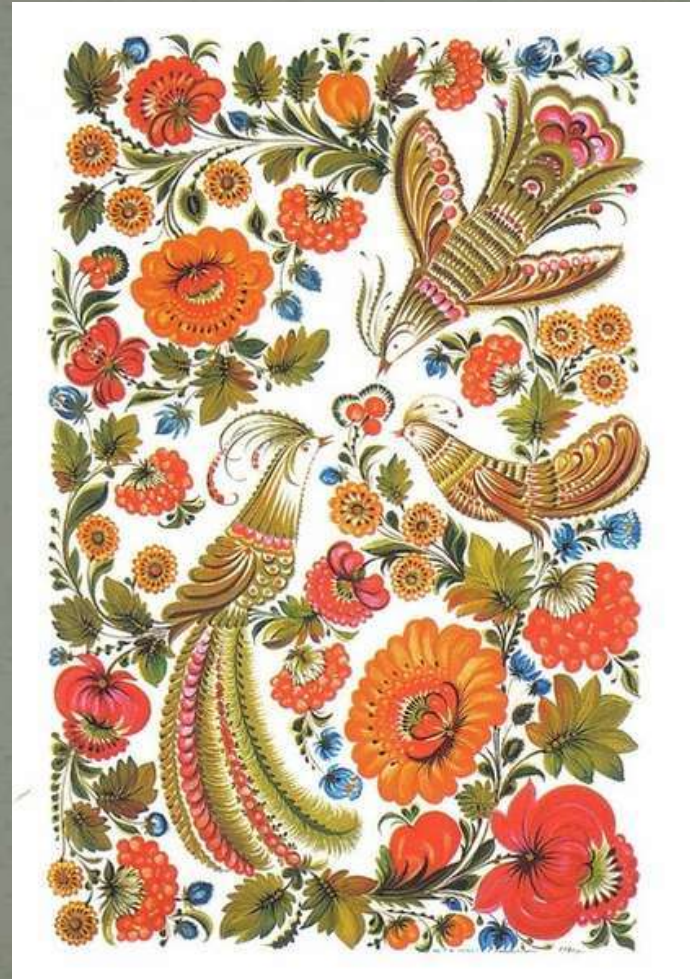
Характеристика дійових осіб

- *Подружня пара*: люди похилого віку, які потребують допомоги, бо вже не в змозі зробити все самі. Дуже добрі та милосердні. Хоч і мають поважний вік, але ніколи не відмовляться потанцювати з молоддю.
- *Дівчина*: молода дівчина неабиякої краси. Всі молодики в захваті від неї. Гонорова та сором'язлива, ніжна та чуйна. Завзята до праці та веселощів.
- *Парубок*: любить похизуватися собою, але чуйний та добрий. Він втілює в собі всі найкращі якості молодих чоловіків. Завжди радий допомогти та ніколи не залишить у біді.
- *Дівчата*: уособлюють чистоту душі, доброту, чуйність, сором'язливість. У танцях поводять себе грайливо та завзято дещо навіть гонорово. Уособлюють легкість, натхнення, іскристе щастя.
- *Побратими парубка*: веселі, завзяті хлопці. Завжди знаходять час, щоб позагравати до любих їм дівчат. Уособлюють, вже в молоді роки себе статними, справжніми чоловіками. Героїчні, сильні, войовничі та добрі. Вони живуть своїм життям мужньо і гордо.

Музичний матеріал

- В даній постановці використано мелодію Національного академічного оркестру народних інструментів України Буковинські народні мелодії.
Соліст: заслужений артист України В. Овчарин. Головний диригент – народний артист України В. Гуцал.

Костюми виконавців

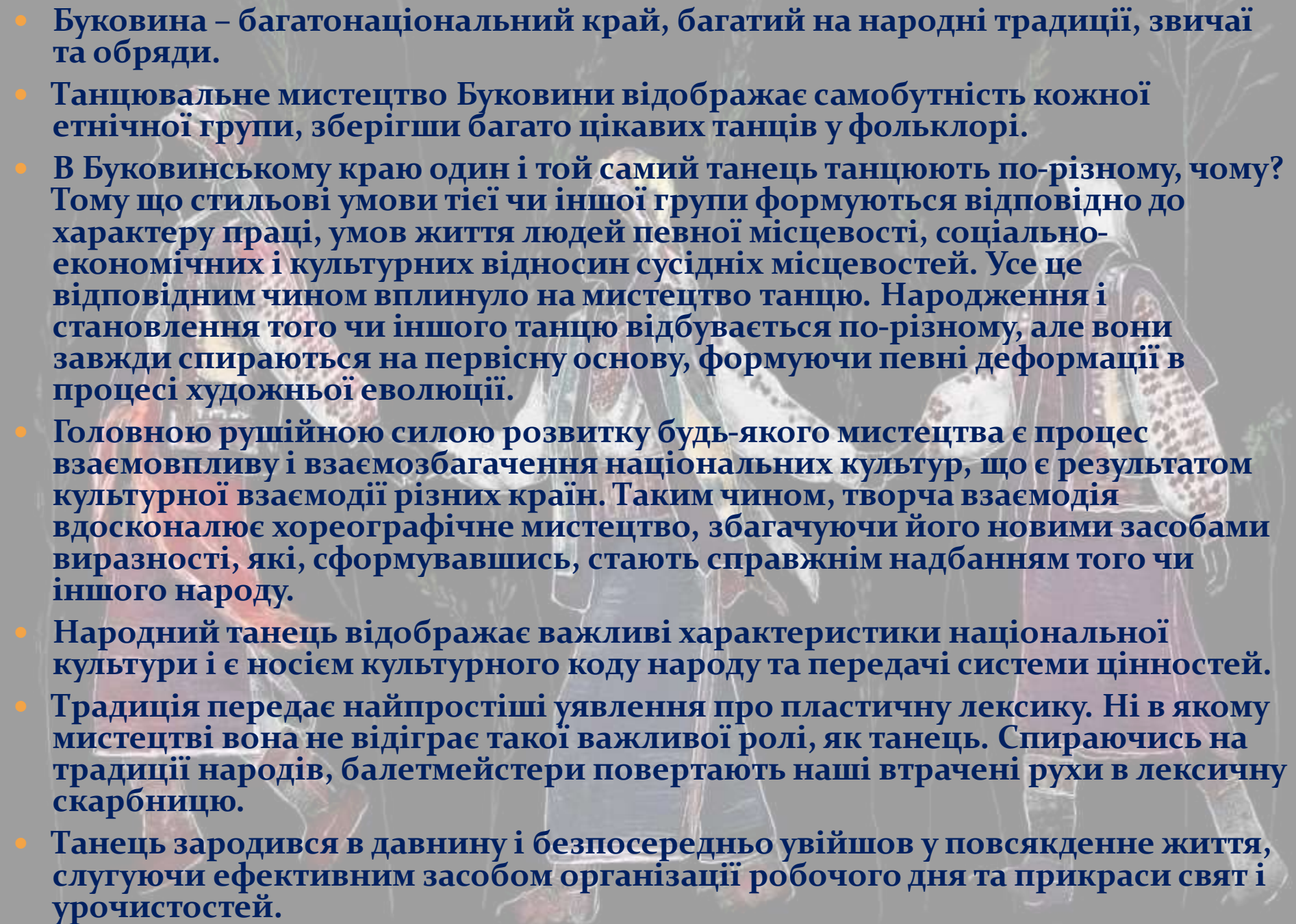

Висновки до розділу 2

- Українські хореографи запозичують прийоми виразності з народних танців для створення оригінальних сюжетних танців.
- Український танець посідає важливе місце серед культурних надбань нашого народу. Широка популярність українського танцю на батьківщині та за її межами пояснюється його невичерпним багатством тем і сюжетів, щирістю, радісним запалом і гумором. Танцювальний образ показує національний характер народу і відображає явища, місцеву природу тощо, безпосередньо взяті з його життя і праці. Самобутні родинні особливості в поєднанні з чудовою технікою надають українському танцю неповторного колориту. Хореографічна лексика, пластика танцю є основним засобом передачі задумів постановника, адже в ній зібрані всі людські емоції, такі як любов, ненависть, страх, добро, зло, світло, темрява тощо. Візуальний зміст танцю відображає багатогранність світу, особливо людей, які його змінюють.
- У танцювальному творі надзвичайно важливим є його художнє зображення, творча уява.
- Фантазія виявляється не тільки при створенні танцювальних сцен, не тільки при створенні танцювальних творів, а й при написанні сценаріїв, задумуванні сюжетів, складанні композиційних планів, створенні образів.

Загальні висновки

- Основна перспектива роботи з кваліфікаційної роботи – звернути особливу увагу на особливості буковинського хореографічного мистецтва.
- Відповідно до інформації, яку ми зібрали, ми з'ясували, що історію танцювального мистецтва можна простежити з глибокої давнини. Завдяки руху люди знаходять способи виразити свої думки, емоції та погляди. Танець безмовний. У ньому немає слів. Але пластика людського тіла і виразність музичного ритму і мелодії є могутніми силами, тому мова танцю інтернаціональна і зрозуміла кожному. Спочатку танець був ритуалом, у якому люди висловлювали свої думки та переконання. Під час танцю люди молилися невідомим богам про щасливе полювання, рясний урожай, зцілення від хвороб.
- Найважливішим у танці є втілення його ідейних задумів, що виражається через пантоміму. Відповідна пластична образність дії, сцени та дії. Слід також завжди пам'ятати, що сама по собі емоція не може правильно розкрити зміст танцю. Це вимагає якості думки, точності рухів і додавання емоцій.
- Тому українські народні танці разом із піснями, обрядами та національними релігіями становлять культурну спадщину народу та формують його менталітет. Тому український танцювальний фольклор є невід'ємною частиною українського світобачення. Без танцювального фольклору український народ втратить частину своєї душі та самобутності, що в свою чергу негативно позначиться на культурно-історичному розвитку народу та відродженні його самобутнього і неповторного духу.
- Від предків ми отримали величезну скарбницю народних танців, які необхідно розвивати та вдосконалювати. У наш час народний танець став величезною цінністю не тільки естетичного, а й пізнавального значення для людей загалом. Підсумовуючи, наголосимо, що наш обов'язок – сплести не лише гірлянду української культури, а й квіти Народного Танцю. Тільки так буде міцно зв'язаний наш сімейний ланцюжок.

-
- Буковина – багатонаціональний край, багатий на народні традиції, звичаї та обряди.
  - Танцювальне мистецтво Буковини відображає самобутність кожної етнічної групи, зберігши багато цікавих танців у фольклорі.
  - В Буковинському краю один і той самий танець танцюють по-різному, чому? Тому що стильові умови тієї чи іншої групи формуються відповідно до характеру праці, умов життя людей певної місцевості, соціально-економічних і культурних відносин сусідніх місцевостей. Усе це відповідним чином вплинуло на мистецтво танцю. Народження і становлення того чи іншого танцю відбувається по-різному, але вони завжди спираються на первісну основу, формуючи певні деформації в процесі художньої еволюції.
  - Головною рушійною силою розвитку будь-якого мистецтва є процес взаємовпливу і взаємозбагачення національних культур, що є результатом культурної взаємодії різних країн. Таким чином, творча взаємодія вдосконалює хореографічне мистецтво, збагачуючи його новими засобами виразності, які, сформувавшись, стають справжнім надбанням того чи іншого народу.
  - Народний танець відображає важливі характеристики національної культури і є носієм культурного коду народу та передачі системи цінностей.
  - Традиція передає найпростіші уявлення про пластичну лексику. Ні в якому мистецтві вона не відіграє такої важливої ролі, як танець. Спираючись на традиції народів, балетмейстери повертають наші втрачені рухи в лексичну скарбницю.
  - Танець зародився в давнину і безпосередньо увійшов у повсякденне життя, слугуючи ефективним засобом організації робочого дня та прикраси свят і урочистостей.

Дякую за увагу!

